

Europos
Žmogaus
Teisių Teismas

50 KLAUSIMŲ APIE EŽTT

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

50 klausimų apie
EŽTT

Europos Žmogaus teisių konvencija

1 Kada buvo priimta Konvencija?

Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, plačiau žinoma kaip „Europos Žmogaus teisių konvencija“ buvo pateikta pasirašymui 1950 metų lapkričio mėn. 4 d. Romoje, ji įsigaliojo 1953 m. rugsėjo mėn. 3 d.

Konvencijoje buvo perkeltos tam tikros teisės iš Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos, taip pat ja buvo įsteigta tarptautinė teisminė institucija, galinti skelbti sprendimus prieš Valstybes, nesilaikančias savo įsipareigojimų.

2 Kas yra Konvencijos protokolas?

Konvencijos protokolas yra dokumentas, papildantis pirminį Konvencijos tekstą viena ar daugiau teisių ar pakeičiantis tam tikras Konvencijos nuostatas.

Protokolai, papildantys Konvenciją teisėmis, yra privalomi tik toms valstybėms, kurios yra juos pasirašiusios bei ratifikavusios. Valstybė, kuri tik pasirašė, bet neratifikavo protokolo neįsipareigoja vykdyti jo nuostatų.

Dabar yra priimti 14 papildomų protokolų.

3 Kokios teisės yra užtikrinamos Konvencijoje?

Valstybės, ratifikavusios Konvenciją, dar vadinamos „Valstybėmis dalyvėmis“,

įsipareigoja apsaugoti bei užtikrinti ne tik savo šalių piliečių, bet ir kiekvieno, patenkančio į šalies jurisdikciją pagrindines pilietines ir politines teises, įtvirtintas Konvencijoje.

Konvencija garantuoja teisę į gyvybę, teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, teisę į minties ir saviraiškos laisvę, religijos laisvę, teisę į nuosavybės apsaugą. Konvencija draudžia kankinimus ir nežmonišką bei žeminantį elgesį ar baudimą, priverstinį darbą, savavališką ir neteisėtą suėmimą, diskriminaciją dėl Konvencijoje numatytų teisių ir laisvių įgyvendinimo.

4 Ar Konvencija yra plėtojama?

Taip. Konvencija yra plėtojama ypač dėl jos nuostatų aiškinimo Europos Žmogaus Teisių Teisme. Teismo jurisprudencijos dėka Konvencija tapo veiksnia priemone; buvo išplėstos teisės ir jos buvo taikomos situacijose, kurios nebuvo numatytos priimant Konvencija.

Konvencija taip pat buvo papildyta protokolais, kuriuose įtvirtintos papildomos teisės; pvz. 2003 metų liepos mėn., Protokolu Nr. 13 dėl mirties bausmės uždraudimo bet kokiomis aplinkybėmis, arba 2005 metų balandžio mėn. Protokolu Nr. 12 dėl diskriminacijos uždraudimo.

5 Ar nacionaliniai teismai privalo taikyti Konvenciją?

Konvencija yra taikoma nacionaliniu lygiu. Ji buvo perkelta į Valstybių dalyvių teisės aktus, kurios įsipareigojo

Šį dokumentą parengė Teismo viešųjų ryšių skyrius ir niekuo neįpareigoja Teismo. Dokumente pateikiama pagrindinė informacija apie Teismo darbą. Daugiau informacijos ieškokite Kanceliarijos dokumentuose, kuriuos rasite Teismo tinklapyje adresu: www.echr.coe.int.

© European Court of Human Rights, 2021

European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg cedex
France

ginti Konvencijoje įtvirtintas teises. Todėl Valstybių teismai privalo laikytis Konvencijos nuostatų. Kitu atveju, Europos Žmogaus Teisių Teismas paskelbs nepalankų sprendimą valstybei, jei ji kreipsis asmuo dėl nesugebėjimo apginti savo teises.

Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT)

6 Kas sudaro Teismą?

Teisme esančių teisėjų skaičius yra toks pat kaip ir Konvenciją ratifikavusių valstybių.

7 Kaip yra renkami Teismo teisėjai?

Teisėjus renka Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja iš valstybės narės pasiūlyto trijų kandidatų sąrašo. Teisėjai yra renkami devynerių metų kadencijai be teisės būti perrinktais.

8 Ar teisėjai yra išties nepriklausomi?

Nors teisėjai yra renkami nuo valstybių narių, jie dalyvauja bylose kaip asmenys ir neatstovauja valstybės. Jie yra visiškai nepriklausomi ir negali dalyvauti jokioje veikloje, kuri būtų nesuderinama su jų nepriklausomumu ir nešališkumu.

9 Ar teisėjai dalyvauja bylose, susijusiose su jų valstybe?

„Nacionaliniai teisėjai“ negali dalyvauti vieno teisėjo sudėties teisme. Išskirtiniais atvejais, jie gali būti pakviesti dalyvauti Komiteto darbe. Tačiau Teisme visada dalyvauja „nacionalinis teisėjas“, kai byla yra nagrinėjama septynių teisėjų Kolegijoje ar septyniolikos teisėjų Didžiojoje Kolegijoje.

10 Kas yra Kanceliarija ir kaip ji veikia?

Kanceliarija yra struktūrinis personalo vienetas, teikiantis Teismui teisinę bei administracinę pagalbą. Ją sudaro teisininkai, administraciniai, techniniai darbuotojai ir vertėjai.

11 Koks yra Teismo biudžetas?

Teismo išlaidas dengia Europos Taryba, kurios biudžetą sudaro valstybių dalyvių įmokos pagal nustatytus dydžius remiantis gyventojų skaičiumi bei šalies BVP.

Teismo biudžetą sudaro teisėjų atlyginimai bei kitos papildomos išlaidos (IT, darbo kelionės, vertimai raštu ir žodžiu, leidiniai, reprezentacinės išlaidos, teisinė pagalba, kelionės, kurių metu yra nustatomos faktinės aplinkybės, ir t.t.).

12 Ar Teismo sudėtis gali skirtis skirtingose bylose?

Taip, bylos yra nagrinėjamos vienoje iš keturių pagrindinių Teismo sudėčių.

Akivaizdžiai nepriimtinas pareiškimas nagrinėja vienas teisėjas. Trijų teisėjų komitetas gali vienbalsiai nutarti dėl bylų, kurių nagrinėjimo praktika Teisme jau yra nusistovėjusi, priimtumo bei esmės. Bylą taip pat gali perduoti nagrinėti septynių teisėjų kolegijai, kuri priima sprendimą balsų dauguma, dažniausiai dėl bylos priimtumo bei esmės.

Išskirtiniais atvejais Didžioji Kolegija, kurią sudaro 17 teisėjų, nagrinėja jai perduotas bylas, kai Kolegija perleidžia jai jurisdikciją arba kai patenkinamas prašymas perduoti bylą.

13 Kuo skiriasi Kolegija nuo Sekcijos?

Sekcija yra administracinė struktūra, o Kolegija yra Teismo sudėtis tam tikroje Sekcijoje.

Teisme yra penkios Sekcijos, jose suformuojamos Kolegijos. Kiekviena Sekcija turi pirmininką, vice-pirmininką bei eilę kitų teisėjų.

14 Kaip sudaromos Kolegijos bei Didžioji Kolegija?

Kolegiją sudaro Sekcijos pirmininkas, kuriai buvo priskirtas bylos nagrinėjimas, „nacionalinis teisėjas“ (išrinktas nuo byloje dalyvaujančios šalies) bei kiti penki teisėjai, kurie yra skiriami Sekcijos Pirmininko rotacijos principu.

Didžiąją Kolegiją sudaro Teismo pirmininkas, vice-pirmininkai, Sekcijos pirmininkas bei nacionalinis teisėjas kartu su kitais teisėjais, išrinktais burtų keliu. Kai yra nagrinėjama perduota byla, į Didžiosios Kolegijos sudėtį

nejtraukiamas nei vienas teisėjas, prieš tai dalyvavęs Kolegijoje, priėmusioje sprendimą byloje.

15 Kada Didžioji Kolegija nagrinėja bylą?

Bylos nagrinėjimas Didžiojoje Kolegijoje vyksta dviem atvejais: kai byla yra perduodama ir perleidžiama.

Kolegijai priėmus sprendimą, šalys gali prašyti perduoti bylą nagrinėti Didžiajai Kolegijai, tokie prašymai yra tenkinami išskirtiniais atvejais. Didžiosios Kolegijos teisėjų grupė sprendžia, ar byla gali būti perduota Didžiosios Kolegijos naujam svarstymui.

Taip pat išskirtiniais atvejais Kolegija gali perleisti bylas svarstyti Didžiajai Kolegijai.. Kolegija perleidžia bylą svarstyti Didžiajai Kolegijai, kai byla kelia sudėtingą Konvencijos ar jos protokolų aiškinimo klausimą, arba, kai klausimo svarstymas Kolegijoje gali sąlygoti nesuderinamą su ankstesniu Teismo sprendimu rezultatą.

16 Ar gali teisėjas atsisakyti nagrinėti bylą?

Taip. Teisėjai išties privalo atsisakyti dalyvauti bylos nagrinėjime, jei jie anksčiau kažkaip buvo susiję su byla. Tai vadinasi nusišalinimu. Nusišalinusį teisėją bylos nagrinėjime pakeičia kitas teisėjas bei yra paskiriamas *ad hoc* teisėjas, jei nusišalina nacionalinis teisėjas.

17 *Kas yra ad hoc teisėjas?*

Ad hoc teisėjas yra skiriamas tos valstybės, kurios nacionalinis teisėjas nedalyvauja bylos nagrinėjime dėl to, kad negali, nusišalina ar yra atleistas nuo dalyvavimo.

18 *Kokia yra Teismo jurisdikcija?*

Teismas negali iškelti bylos savo iniciatyva. Teismo jurisdikcijoje yra bylos, susijusios su Europos Žmogaus teisių konvencijos pažeidimais. Teismas nagrinėja bylas individualių ar tarpvalstybinių skundų pagrindu.

Teismo procedūra

19 *Kas gali kreiptis į Teismą?*

Konvencijoje yra skiriami dviejų tipų pareiškimai: individualūs pareiškimai, kuriuos pateikia bet kuris asmuo, grupė asmenų, įmonė ar NVO, kuri skundžiasi dėl savo teisių pažeidimo arba valstybė pateikia pareiškimą prieš kitą valstybę.

Nuo Teismo įsteigimo, beveik visi pareiškimai buvo pateikti asmenų tiesiogiai Teismui dėl vieno ar daugiau tariamų Konvencijos pažeidimų.

20 *Kam gali būti keliamos bylos?*

Bylos gali būti keliamos vienai ar daugiau valstybių, ratifikavusių Konvenciją. Bet kokie pareiškimai prieš

trečiasis šalis ar asmenis, yra skelbiami nepriimtinais.

21 *Kaip pareiškimai yra pateikiami Teismui?*

Kreiptis į Teismą gali tiesiogiai asmuo ir teisininko pagalba nėra būtina proceso pradžioje. Pakanka Teismui nusiųsti tinkamai užpildytą pareiškimo formą su reikiama dokumentais. Tačiau pareiškimo užregistravimas Teisme negarantuoja, kad jis bus priimtinas ar reikalavimai dėl bylos esmės bus patenkinti.

Konvencijos sistema užtikrina, kad bet kuris asmuo gali lengvai kreiptis į Teismą, netgi jei jis ar ji gyvena nuošalioje vietoje Valstybėje dalyvėje ar neturi lėšų. Dėl to bylos nagrinėjimas Teisme yra nemokamas.

22 *Kuo skiriasi individualus pareiškimas nuo tarpvalstybinio?*

Didžioji dalis pareiškimų, pateiktų Teismui yra pateikiami fizinių asmenų. Valstybė taip pat gali kreiptis į Teismą, pateikdama pareiškimą prieš kitą Konvencijos narę; tai vadinasi tarpvalstybinė byla.

23 *Ar būtina, kad jus atstovautų teisininkas Teismo procese?*

Teisinis atstovavimas nėra būtinas bylos nagrinėjimo pradžioje; bet kas gali tiesiogiai kreiptis į Teismą su pareiškimu. Teisininko pagalbos prireikia, kai Teismas Valstybei atsakovei nusiunčia pranešimą apie

bylą ir prašo pateikti pastabas. Nuo to momento, jei to reikia, pareiškėjams gali būti suteikiama finansinė pagalba teisinėms paslaugoms apmokėti.

24 *Kas gali pateikti teisinius dokumentus Teismui?*

Nėra įgaliotų teisininkų sąrašo, kurie gali teikti žodinius ar raštiškus pasisakymus Teismui. Pareiškėją gali atstovauti bet kuris teisininkas, kuris yra kvalifikuotas verstis teisine praktika Konvenciją ratifikavusioje valstybėje, arba kuris buvo įgaliotas tai daryti Kolegijos pirmininko.

25 *Kokie yra skirtingi bylos nagrinėjimo Teisme etapai?*

Yra du pagrindiniai etapai bylos nagrinėjimo Teisme: priimtimumo etapas ir esmės etapas (t.y. skundų nagrinėjimas). Pareiškimo nagrinėjimas taip pat susideda iš įvairių etapų.

Vieno teisėjo sudėties Teismas skelbia pareiškimą nepriimtinu, kai nepriimtumas yra akivaizdus; tokio sprendimo negalima apskųsti.

Komitetas priima galutinį nutarimą ar sprendimą bylose, kurių nagrinėjimo praktika Teisme jau yra nusistovėjusi.

Kolegija informuoja Vyriausybę-atsakovę, kad šį pateiktą savo pastabas. Rašytinės pastabos turi būti pateikiamos abiejų šalių. Tuomet Teismas sprendžia, ar yra tinkama rengti viešą bylos svarstymą, tačiau tai yra išimtis dėl nagrinėjamų bylų skaičiaus. Galiausiai Kolegija skelbia sprendimą, kuris tampa galutiniu tik po trijų mėnesių laikotarpio, per kurį pareiškėjas ar Valstybė gali paprašyti

perduoti bylą peržiūrėti Didžiajai Kolegijai. Jei Didžioji Kolegija patenkina prašymą dėl bylos perdavimo, byla bus nagrinėjama ir, jei to reikės, vyks viešas bylos nagrinėjimas. Didžiosios Kolegijos sprendimas yra galutinis.

26 *Kokios yra priimtimumo sąlygos?*

Pareiškimai turi atitikti tam tikrus reikalavimus tam, kad jie būtų paskelbti priimtinais; priešingu atveju, Teismas pareiškimų net nenagrinės. Bylos gali būti pateikiamos Teismui tik po to, kai buvo išnaudotos visos valstybės vidaus teisinės gynybos priemonės; kitaip tariant, asmenys, kurie skundžiasi dėl to, kad jų teisės buvo pažeistos, turi būti kreipęsi į savo šalies teismus iki galimos aukščiausios instancijos teismo. Tokiu būdu pačiai valstybei yra suteikiama galimybė atlyginti žalą už tariamą pažeidimą nacionaliniu lygiu.

Skundai turi būti susiję su vienu ar daugiau Konvencijoje įtvirtintų teisių pažeidimų. Teismas negali nagrinėti pareiškimų, susijusių su kitų teisių pažeidimu. Pareiškimai turi būti pateikti Teismui ne vėliau kaip per keturis mėnesius nuo tos dienos, kai buvo priimtas galutinis valstybės aukščiausios instancijos sprendimas. Pareiškėjas turi būti pats asmeniškai ir tiesiogiai nukentėjęs nuo Konvencijos pažeidimo ir patyręs reikšmingą žalą. Žinoma, reikia nepamiršti, kad pareiškimai gali būti pateikiami prieš vieną ar daugiau Konvenciją ratifikavusių valstybių narių, o ne prieš bet kurią kitą valstybę ar asmenį.

27 *Ar NVO ar valstybės gali dalyvauti bylos svarstyme?*

Taip, tiek NVO, tiek valstybės gali teikti pareiškimus. Teismo pirmininko leidimu jos gali dalyvauti byloje kaip trečiosios šalys.

28 *Kas yra trečiosios šalies dalyvavimas?*

Teismo pirmininkas gali leisti bet kuriai, su byla nesusijusiai, valstybei-dalyvei arba bet kokiam kitam suinteresuotam asmeniui, kuris nėra pareiškėjas byloje, dalyvauti bylos nagrinėjime. Tai yra trečiosios šalies dalyvavimas. Asmuo arba valstybė gali raštiškai pateikti savo pastabas arba dalyvauti viešame bylos svarstyme.

29 *Ar Teismas gali skirti ekspertus ar imti liudytojų parodymus?*

Taip. Išskirtiniais atvejais Teismas gali nuspręsti imtis tyrimo priemonių ir vykti į tam tikras šalis, siekdamas išsiaiškinti bylos aplinkybes. Delegacija iš Teismo gali imti parodymus iš liudytojų ir atlikti tyrimą vietoje.

Kartais Teismas skiria ekspertus, pavyzdžiui, kai reikia, kad gydytojai ekspertai apžiūrėtų pareiškėjus įkalinimo įstaigoje.

30 *Ar Teismas svarsto bylas viešai?*

Bylos nagrinėjimo procedūra Teisme yra rašytinė, tačiau tam tikros bylos kartais yra svarstomos viešai.

Svarstymai vyksta Žmogaus Teisių pastate Strasbūre. Jie yra vieši, nebent Kolegijos pirmininkas ar Didžiosios Kolegijos pirmininkas nusprendžia kitaip. Visuomenė ir spaudos atstovai gali dalyvauti bylos svarstyme; jie turi pateikti savo spaudos atstovo ar tapatybės korteles registratūroje.

Visi bylos svarstymai yra filmuojami ir transliuojami Teismo tinklapyje tą pačią dieną nuo 14 val. 30 min. (vietos laiku).

31 *Kas yra išankstiniai prieštaravimai?*

Išankstiniai prieštaravimai yra Valstybės-atsakovės pateikti argumentai, kad byla neturėtų būti nagrinėjama iš esmės.

32 *Kas yra taikus susitarimas?*

Taikus susitarimas yra susitarimas tarp šalių nutraukti prasidėjusį bylos, pagal pateiktą pareiškimą, nagrinėjimą. Kai bylos šalys susitaria tokiu būdu išspręsti ginčą, dažniausiai Valstybė sumoka pareiškėjui tam tikrą pinigų sumą. Išnagrinėjęs taikaus susitarimo sąlygas ir, jei Teismas nemano, kad siekiant užtikrinti žmogaus teises reikia tęsti bylos nagrinėjimą, Teismas išbraukia bylą iš sąrašo.

Teismas visad skatina šalis siekti taikaus susitarimo. Jei nesusitariama, Teismas toliau nagrinėja pareiškimą iš esmės.

33 *Ar Teismas gali taikyti laikinąsias priemones?*

Gavus pareiškimą Teismas gali nuspręsti, kad Valstybė turi imtis tam

tikrų laikinų priemonių, kol šis nagrinės bylą. Dažniausiai yra prašoma Valstybės kažko nedaryti, pavyzdžiui, negražinti asmenų į šalis, kur tariamai jiems gresia mirtis ar kankinimai.

34 *Ar Teismo posėdžiai yra vieši?*

Ne, Teismo posėdžiai visuomet yra slapti

35 *Ar Valstybės yra atsisakiusios bendradarbiauti su Teismu?*

Buvo atvejų, kai Valstybės nepaisė ar net atsisakė suteikti Teismui informaciją ar pareiškimo nagrinėjimui reikalingus dokumentus.

Tokiais atvejais Teismas gali nuspręsti, kad Valstybė pažeidžia Konvencijos 38 straipsnį (kuris įpareigoja sudaryti Teismui visas reikiamas sąlygas).

36 *Kiek dažniausiai trunka bylos nagrinėjimas Teisme?*

Neįmanoma nustatyti bylos nagrinėjimo Teisme trukmės.

Teismas įsipareigoja išnagrinėti bylas per trejus metus nuo jų pateikimo, tačiau kai kurių bylų nagrinėjimas gali užtrukti ilgiau, o kitos yra išnagrinėjamos greičiau.

Bylų nagrinėjimo Teisme trukmė dažniausiai priklauso nuo bylos, Teismo sudėties, kuriai priskirtas bylos nagrinėjimas, šalių įsipareigojimo pateikti Teismui informaciją vykdymo bei daugelio kitų veiksnių, tokių kaip

Teismo posėdžiai, ar bylos perdavimas Didžiajai Kolegijai.

Kai kurie pareiškimai pripažįstami skubiais ir todėl yra nagrinėjami pirmumo tvarka, ypač tuomet, kai pareiškėjui tariamai gresia fizinės žalos pavojus.

Teismo nutarimai ir sprendimai

37 *Kuo skiriasi nutarimai nuo sprendimų?*

Nutarimas dažniausiai yra skelbiamas vieno teisėjo, Komiteto ar Teismo Kolegijos. Jie susiję tik su bylos priimtinumu ir niekada su bylos esme. Įprastai Kolegija nagrinėja priimtinumą bei pareiškimo esmę tuo pačiu metu; tada ji priima sprendimą.

38 *Ar Valstybės privalo vykdyti Teismo sprendimus?*

Valstybės-dalyvės įsipareigoja vykdyti galutinį Teismo sprendimą, kuriuo yra nustatomas pažeidimas, kiekvienoje byloje, kurios šalys jos yra. Europos Tarybos Ministrų Komitetas prižiūri sprendimo vykdymą, ypač siekdamas užtikrinti Teismo nustatytos žalos atlyginimo mokėjimą pareiškėjui.

39 *Ar sprendimus galima apskųsti?*

Nutarimai dėl nepriimtino, taip pat Komitetų bei Didžiosios Kolegijos sprendimai yra galutiniai ir neskundžiami. Tačiau šalys gali per

tris mėnesius po Kolegijos paskelbto sprendimo prašyti, kad byla būtų perduota Didžiosios Kolegijos nagrinėjimui. Prašymai perduoti bylą Didžiajai Kolegijai yra nagrinėjami teisėjų grupės, kuri nusprendžia, ar reikia bylą perduoti.

40 *Kaip yra užtikrinamas Teismo sprendimų vykdymas?*

Kai Teismas paskelbia sprendimą, kuriuo yra nustatomas pažeidimas, Teismas perduoda bylą Europos Tarybos Ministrų Komitetui, kuris sutaria su byloje dalyvaujanti valstybe bei atsakinga institucija, kaip sprendimas bus vykdomas ir kaip bus užkertamas kelias panašioms Konvencijos pažeidimams ateityje. Tokiu būdu bus pritaikytos bendrosios priemonės, dažniausiai teisės aktų pakeitimai bei, jei reikia, individualios priemonės.

41 *Kokios yra pasekmės, kai yra nustatomas pažeidimas?*

Kai Teismas nustato, kad buvo padarytas pažeidimas, byloje dalyvaujanti Valstybė turi atsakingai užtikrinti, kad tokie pažeidimai ateityje nepasikartotų, priešingu atveju Teismas gali priimti naujus sprendimus prieš Valstybę. Tam tikrais atvejais Valstybė turės pakeisti savo teisės aktus, kad suderintų juos su Konvencijos nuostatomis.

42 *Kas yra teisingas atlyginimas?*

Kai Teismas nustato, kad Valstybė padarė Konvencijos pažeidimą, o

pareiškėjas patyrė žalą, pareiškėjui yra priteisiamas teisingas atlyginimas, t.y. pinigų suma, kuria yra kompensuojama padaryta žala. Ministrų Komitetas užtikrina, kad priteista pinigų suma būtų sumokėta pareiškėjui.

43 *Kas yra palydovinė byla?*

Per pastaruosius keletą metų Teismas įdiegė naują procedūrą, siekdamas susidoroti su didžiuliu pareiškimų, susijusių su panašiais klausimais, skaičiumi, dar vadinamais „sisteminėmis problemomis“ t.y. tokiomis, kurios atsiranda dėl to, kad nacionaliniai teisės aktai neatitinka Konvencijos nuostatų.

Visai neseniai Teismas įdiegė procedūrą, kuri apima tokį vieno ar daugiau pareiškimų nagrinėjimą, kai panašių bylų nagrinėjimas yra nukeliamas vėlesniam laikui (kitai tariant atidedamas). Kai Teismas paskelbia savo sprendimą palydovinėje byloje, jis paragina susijusią Valstybę suderinti teisės aktus su Konvencija bei nurodo, kokių bendrųjų priemonių reikėtų imtis. Tuomet Teismas nebenagrinėja kitų panašių bylų.

44 *Kas yra atskira nuomonė?*

Teisėjai gali norėti parengti nuomonę, susijusią su byla, kurioje jie dalyvavo. Jų nuomonės bus pridėtos prie sprendimo. Jie bendrais bruožais paaiškina, kodėl balsavo kaip dauguma (sutiko su daugumos nuomone) arba, priešingai, kodėl nesutiko su daugumos teisėjų nuomone (nuomonės išsiskyrė).

Teismo veikla

45 *Kiek bylų pateikta Teismui?*

Teismas tapo savo populiarumo auka: kiekvienais metais Teismą pasiekia daugiau kaip 50000 naujų pareiškimų. Dėl atgarsių apie tam tikrus Teismo sprendimus bei augančio Teismo darbo pripažinimo tarp Valstybių dalyvių piliečių bylų skaičius kasmet auga.

46 *Su kokiais teisių pažeidimais dažniausiai yra susijusios bylos?*

Beveik pusė sprendimų, kuriuose yra nustatomi pažeidimai, nuo pat Teismo steigimo pradžios, yra susiję su Konvencijos 6 straipsnio pažeidimu, t.y. su teisingu bylos nagrinėjimu bei nagrinėjimo trukme. Išties, 58% Teismo nustatytų pažeidimų yra Konvencijos 6 straipsnio (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) arba Protokolo Nr. 1 straipsnio Nr. 1 (nuosavybės apsauga) pažeidimai. Apie 11% bylų Teismas nustatė rimtus Konvencijos pažeidimus pagal Konvencijos 2 ir 3 straipsnius (teisė į gyvybę ir kankinimų, nežmoniško bei žeminančio elgesio uždraudimo).

47 *Ar laikinosios priemonės yra veiksmingos?*

Nors Valstybės beveik visad laikosi Teismo nurodymų, susijusių su laikinosiomis priemonėmis, yra žinoma, kad kai kurios nesilaiko Teismo nurodymų. Tokios valstybės gali būti apkaltintos kaip nesilaikančios savo

įsipareigojimų pagal Konvencijos 34 straipsnį (teisė į individualią peticiją).

48 *Ar Teismo darbas yra susijęs su kokiomis nors visuomenės problemomis?*

Žinoma, Teismui yra tekę pasisakyti tam tikrais klausimais, kurie nebuvo numatyti Konvencijoje, kai ji buvo pasirašyta 1950 metais. Per pastaruosius penkiasdešimt metų Teismas priėmė sprendimus įvairiais visuomenės klausimais susijusiais su; abortais, eutanazija, asmens krata, vergyste namuose, teise sužinoti savo kilmę gimus anonimiškai, įvaikinimu homoseksualiose šeimose, islamiškų galvos apdangalų ryšėjimo klausimu mokyklose ir universitetuose, žurnalistų šaltinių apsaugos, romų diskriminavimo ir aplinkosaugos klausimais.

Teismo ateitis

49 *Kas yra Protokolas Nr. 14?*

Protokolo Nr. 14 tikslas yra užtikrinti Teismo ilgalaikį veiksmingumą siekiant pagerinti pareiškimų atrinkimą bei apdorojimą. Šiame Protokole numatomos naujos Teismo sudėties, kurios spręs paprasčiausias bylas, taip pat numatytas naujas priimtimumo kriterijus („reikšmingos žalos“), o teisėjų kadencija pratęsta devyneriems metams be galimybės ją atnaujinti. Šis Protokolas įsigaliojo 2010 metų birželio mėn. 1 d.

50 *Kokie yra reformos planai?*

Be Protokolo Nr. 14 buvo numatytos kitos Konvencijos sistemos reformos, kurių būtinybę svarstė Išminčių grupė, sudaryta iš žymių teisininkų, 2006 m. lapkričio mėn. pateikusi ataskaitą Ministrų Komitetui. Grupė rekomendavo, kad, be visų kitų priemonių, būtų sukurtas naujas teisminis bylų atrinkimo mechanizmas bei išplėstas Statutas, susijęs su tam tikrais Teismo darbo organizaciniais elementais, kurį galima paprasčiau pakeisti nei tarptautinę sutartį, kaip tai numato Konvencija. Europos Tarybos Žmogaus teisių priežiūros komitetas nagrinėja įvairius pasiūlymus.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

www.echr.coe.int